

Simpozij OBDOBJA 42

Luka Kropivnik

Slovani in drugi v povesti Ivana Hribarja *Gospod Izidor Fuček, srednjeveška povest naših dni*

objavljeno v:

Andraž Jež (ur.): *Slovenska literatura in umetnost v družbenih kontekstih.*

Obdobja 42. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani, 2023.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-42/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2023.

Obdobja (e-ISSN 2784-7152)

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

SLOVANI IN DRUGI V POVESTI IVANA HRIBARJA *GOSPOD IZIDOR FUČEC, SREDNJEVEŠKA POVEST NAŠIH DNI*

Luka Kropivnik

Inštitut za slovensko narodopisje, ZRC SAZU, Ljubljana
luka.kropivnik@zrc-sazu.si

DOI:10.4312/Obdobja.42.355-361

Prispevek¹ z vidika reprezentacije različnih narodnosti analizira najdaljše literarno delo Ivana Hribarja, ki je nastajalo med letoma 1914 in 1929. Povest zaradi svoje obsežnosti (26 zvezkov oz. 4290 rokopisnih strani) prinaša obravnave številnih tem in političnih vprašanj s konca 19. in začetka 20. stoletja, kar pa se povezuje tudi s Hribarjevo konfinacijo na Salzburškem in njegovim siceršnjim političnim delovanjem.

Ivan Hribar, rokopisno gradivo, 19. stoletje, 20. stoletje, podobe tujega/druega

This article analyses Ivan Hribar's longest literary work, written between 1914 and 1929, from the point of view of the representation of various nationalities. Due to its size (twenty-six volumes or 4,290 manuscript pages), the story deals with many topics and political issues from the nineteenth and early twentieth centuries, which is also linked to Hribar's house arrest in the Salzburg region and to his other political activities.

Ivan Hribar, manuscript material, nineteenth century, twentieth century, image of the foreign / the other

1 Uvod

Literarno delo Ivana Hribarja,² ki ga hranita Rokopisna zbirka NUK in Mestni muzej Ljubljana zahteva obravnavo znotraj medkulturne literarne vede in imagoloških študij.³ Že njegovo začetno ustvarjanje je namreč močno vezano na reprezentacije posameznih narodnosti znotraj Avstro-Ogrske. Povest *Gospod Izidor Fučec* je predvsem zaradi več dogajalnih prostorov mogoče postaviti v kontekst medkulturne literarne vede. V povesti se kažejo asimetrična razmerja med narodi, hkrati pa avtor opozarja tudi na odnos med nemško večino in drugimi narodi znotraj »trojedne domovine«, kakor jo v povesti poimenuje Hribar in s tem posredno

- 1 Prispevek je nastal na podlagi magistrske naloge *Ivan Hribar med politikom in knjiz̄ evnikom*. V tej obliki prinaša razširitev in vključuje dodatne vire.
- 2 Prva je na Hribarjevo literarno delo v slovenskem prostoru opozorila Milena Mileva Blažič (gl. Blažič 2010, 2017).
- 3 Za razprave o interkulturalnosti v književnosti gl. tudi npr. Zvonko Kovač, *Međuknjiz̄ evne rasprave: Poredbena i/ili interkulturalna povijest knjiz̄ evnosti*, 2011; Urška Perenič, *Beatin dnevnik: Prvi slovenski druž̄ inski roman v obliki dnevnika*, 2019 in *Alma Karlin – »dvopripadna« avtorica*, 2018; zbornik Davor Dukić (ur.): *Imagology today: Achievements, Challenges, Perspectives/Imahologie heute: Ergebnisse, Herausforderungen, Perspektiven*, 2012.

nasprotuje formulaciji Avstro-Ogrska. Opredeli se tudi do trializma oz. federalizma, ki ga prepoznava kot edino za Slovane sprejemljivo različico oblikovanja monarhije. Asimetrično razmerje med nemškimi in nenemškimi narodi in kulturami na območju Avstro-Ogrske po logiki vladar nasproti hlapcu generira podobe lastnega in tujega oz. drugega. Hribarjeva povest prikazuje avstro-ogrsko situacijo skozi različne perspektive ter eksplicitno in implicitno problematizira tudi razmerja med narodi znotraj monarhije, dotakne pa se tudi dominantnih naracij o narodih po Evropi. Podobe Slovanov v Avstro-Ogrski, kot so opisane z vidika dominantnega nemškega diskurza, večkrat slonijo na stereotipu o pomanjkanju kulture in civilizacije pri Slovanih (Čeh Steger 2017: 433). Hribarjevo besedilo pa ta vidik v skladu s svojim slovanofilstvom obrne.⁴

2 Imagološko branje Hribarjevih besedil

Hribarjeva besedila so primerna za interdisciplinarno obravnavo z imagološkim aparatom. K temu nas napotuje tudi to, da sta bila njegovo politično in literarno delovanje tesno povezana. V vseh njegovih delih najdemo vprašanja jaza in drugega predvsem z vidika nacionalnega. S tem je povezano razumevanje političnega dometa njegovega literarnega dela. Hribar je bil politik, ki je zagovarjal panslovansko in jugoslovansko idejo. Ideja o povezovanju Slovanov znotraj ene države in tudi širše je bila pri Hribarju zelo močna že v dijaških letih (Kropivnik 2022: 3). Pod vplivom profesorja Weicshelmana se je začel učiti češčino, o čemer piše v *Spominih*.⁵ Slovani imajo v Hribarjevem literarnem delu že od začetkov pozitivno vlogo, večkrat so obravnavani kot enotna skupina. Hribar v svojih delih sicer jasno loči tudi posamezne narodnosti znotraj slovanske družine in jim pripisuje različne karakteristike, a na splošno so obravnavani pozitivno, z izjemo Poljakov v libretu *Kralj Matjaz*, na kar je vplivala razprava o uvajanju dualizma v Avstro-Ogrski v letih 1867 in 1868 (Centarowitz 1992; Kropivnik 2022: 55–60). Hribarjeve reprezentacije Slovanov v njegovi literarni produkciji so odvisne od sočasne politične klime v Evropi v 19. in 20. stoletju. To se pokaže predvsem takrat, ko v povesti tematizira vojne na Balkanu in prvo svetovno vojno. Slovanske skupnosti so v odnosu do drugih narodnosti vedno prikazane pozitivno. Ko gre za odnose med posameznimi slovanskimi narodi, pa Hribar jasno izriše hierarhijo tudi znotraj njih.

4 Nenazadnje tudi v luči njegove konfinacije na Salzburškem v obdobju prve svetovne vojne.

5 Profesorja Weicshelmana se Hribar spominja tudi v pismu Franu Ilešiču (19. 3. 1935), ki ga v Ilešičevi zapuščini hrani Historijski arhiv Sarajevo, tam beremo: »Od kod je bil profesor Weichselmann Ti ne vem povedati. Od svojih součencev sem čul, da je Slovak; vendar pa tega ne verjamem. Po mojem mnenju je bil 'Wasserpollak' – Weichselmann = Porvišlanski. Bil je jako blag mož in je posebno rad videl narodno navdušenje slovenskih dijakov. On je bil študijski knjižničar in je mene, ko sem bil v četrti šoli, izbral zato da sem mu vsak četrtek po 2 uri hodil pomagat urejevat knjige. Nekoč mi je ob taki priliki, ko sva porazdeljevala gimnazijski knjižnici darovane knjige po policah, ko mu je v roke prišla Josefa Nejedlega v Švabahu tiskana nemškočeška slovnica in se mu je zdelo, da bi za gimnazijsko knjižnico ne imela nikake vrednosti podaril to knjigo meni s pripomnijo: Vi imate nadarjenost za jezike. Nate, vzemite to knjigo in učite se iz nje češko. Na ta dogodek opozarjam v svojih spominih.«

Smolej (2001: 257) opozarja, da so vselej najbolj zanimive in hkrati domišljene podobe nekega naroda o svojih sosedih. Glavni lik povesti *Gospod Izidor Fučec* je sicer nemškutarski Hrvat, ki mestoma reproducira nemški šovinizem, ekskluzivizem in nemško/avstrijsko hegemonijo, a je zato deležen kritik. To se močno pokaže v četrtem delu povesti, ko Hribar tematizira »avstrijski patriotizem«. Hribarjevo predstavljanje posameznih narodov je podvrženo nacionalnim in kulturnim stereotipom.

Karakterne značilnosti Avstrijcev in Dunajčanov se v povesti večkrat prekrivajo, slika Dunajčanov tako pomeni tudi sliko Avstrijcev, pri tem avtor poudarja predvsem njihovo lokalno pripadnost, označuje pa jih kot tiste, ki so kratke pameti in niso preveč izobraženi. Nemci in Avstrijci so prikazani negativno, vzvišeni so in ne vzbujajo simpatij.

Semernik je mislil tako kakor Dunaj. O Dunajčanu je pa znano, da ga takrat, ko je Bog pamet delil, ni bilo poleg. Pravijo, da je pač prišel mimo, da se mu je pa mudilo na »Heurigen«* [* Novo vino, katerega Dunajčani, ko se izvre, popijejo neverjetne količine.] in da je, ko si je ugasil žejo in je nazaj prišel, bilo že po delitvi. Zato vlečejo sedaj Dunajčanje vedno za nepravi konec vrvi. Tako tudi tu. Naenkrat so zavrgli vse simpatije do bolgarskega kralja Ferdinanda, dasi jih je preje bilo na koše. [...] Kratkovidna avstroogrška diplomacija pa tudi ni spoznala, da je Sazonov – sam slabo poučen in zato prepričan, da zavezniki podležejo – na vse pretege deloval proti vojski. Kaj je torej z ozirom na dunajsko pamet bilo umevnejšega, ko da se je s svojimi simpatijami nagibala na turško stran? Dunajsko – kakor splošno znano, vedno slabo poučeno – časopisje izračunalo je, da ima Turčija tolikšno vojno moč in tako vzorno, po nemški posneto vojno organizacijo, da v štirinajstih dneh potolče vse balkanske zaveznike. Dunajskemu buteljnu dokazovali so to dan za dnem.⁶

Presoja Dunajčanov izhaja iz njihove odločitve, da se avstro-ogrška diplomacija oddalji od Bolgarov in se približa stališču Turčije. V nadaljevanju pa Dunajčanke označi kot lahke, a zelo preračunljive ženske.

Naravno, da je tudi dunajski ženski svet v norčiji za Turke krepko sekundoval moškemu. Dunajčanke so sicer bolj unete za mnogomoštvo. Mnogomoštvo jim ni priljubljeno. Vendar so v tem slučaju glede tega zatiskale oči. V svojem slepem sovraštvu do Slovanstva, bi jim Turki, tudi ko bi bili vsi od prvega do zadnjega garjevi ali celo gobavi, bili junaki.

Tematizirane so priprave na prvo balkansko vojno, kjer opazimo prevladujoči diskurz tistega časa v nemških in madžarskih krogih. Balkanski narodi so predstavljeni kot drugi v evropskem kontekstu, od njih se predstavniki hegemonskih narodov distancirajo, enako od dogajanja na Balkanu, ki ga Madžari in Nemci v povesti le zviška opazujejo.⁷ Takšen odnos do Balkana se jasno vidi v vseh delih povesti, kjer so tematizirani različni konflikti na Balkanu.

6 Vsi navedki (kjer ni navedeno drugače) so iz povesti *Gospod Izidor Fučec, srednjeveška povest naših dni*. Ker gre za pretipkano delo, ki bo objavljeno v drugačni obliki, navedba strani ne bi bila smiselna. Vsi navedki so iz izvoda v Rokopisni zbirki NUK v fondu Ms 1411. Ohranjam tudi pripise in opombe, ki jih je v rokopisnem tekstu navedel avtor.

7 Na to so gotovo vplivale tudi dominantne reprezentacije Balkana v tem obdobju, ki pa so nastale že veliko prej kot v 19. stoletju. Jezernik (1998: 12) izpostavlja, da »so pisci najrazličnejših časovnih in

Gostje hotela Panhans bili so po veliki večini Nemci in Madjarje. – Največ je seveda bilo Dunajčanov. Pripadniki drugih narodnosti bili so bele vrane. Nemško in madjarsko občinstvo je pa od navdušenja za pripravljajočo se krvavo igro na Balkanu kar norelo. Saj je bilo prepričano, da bodo Turki Balkanézarje* [*Tako so v zasmehovanje nazivali balkanske narode zaradi sličnosti z izrazom »Chineser« (Kitajec)] strašno nabunkali.

Ker so bile v večkulturni Avstro-Ogrski kulture asimetrično razporejene, ne moremo govoriti o medkulturno dinamičnem konceptu, ampak se lahko opremo kvečjemu na koncept kulture, ki je določen s habitusom in spominom neke skupnosti, v katerem literatura ni le podsistem kulture, temveč opravlja funkcijo njene refleksije (Čeh Steger 2017: 434). V tem odlomku gre dejansko za hierarhični prikaz posameznih kultur znotraj države, »Balkanezerji« pa so predstavniki tujega/drugega. V naslednjem odlomku je podoba Slovana podana skozi oči nemških birokratov.

Marsikak zakrknjeni birokrat v ministerstvih si je slovensko prebivalstvo ljubljansko predstavljal kot tolpo umazancev, ki ne poznajo mila, se nikdar ne kopljejo, le vsako nedeljo ob javnih vodnjakih umivajo in ki še pojma nimajo o klozetnem papirju, čegar rabo smatra Anglež za najsigurnejši kriterij kulturnosti. Ali se naj čudimo, da je takim stebram državne uprave tako prebivalstvo bilo nesimpatično in da se jim je zgolj zato že nevarno zdelo. Saj so leta 1908., ko so prišla poročila, da je nek častnik nemške narodnosti dal streljati med slovenske demonstrante, veselja kar poskakovali: Češ, samo pokazati je treba sodrgi zobe, pa bo takoj ukročena.

Slovanska apatičnost in hlapčevska pokornost se v povesti pojavita še nekajkrat. Vendar zanju niso krivi le nemški in avstrijski gospodarji, ampak so kritike deležni tudi Slovenci, ki se ne uprejo in ponižno pristajajo na podrejen odnos.

Poveljevanja so morala biti v tujem jeziku. Naj si že bo v kateremkoli. Samo slovensko ne. In tako so prišli za lovsko govorico v rabo laške in nemške besede. Tudi psi so bili naučeni le po nemško. Naravno, da je takšno poveljevanje šlo tudi slovenskim lovskim paznikom; vsaj se je zahtevalo od njih pasje pokorščine in ponižnosti. Kakor povsod, tako je tudi pri lovu čutiti moral Slovenec, kako se njegov jezik ne upošteva, kako se odriva, kako zaničuje. Vse svoje življenje moral je čutiti, da je ubog rob; moral čutiti, da mu vsak tujec sme ukazovati, ga zaničevati. Vsa njegova odgoja do najskrajnejših razpredkov je bila naperjena na potlačenje njegovega ponosa. In to z malo, kratko izjemno vso njegovo zgodovinsko dobo.

Bolj kompleksno so predstavljeni Italijani. Od vljudnih, prijaznih, zapeljivih do preračunljivih, strahopetnih in požrešnih. Predstava Italijana v povesti je kompleksna tudi zato, ker se mestoma pokriva z razmisleki o rimskem imperiju in drugih zgodovinskih trenutkih, ki jih avtor povezuje s prostorom današnje Italije. Italijani so

krajevnih provenienc soglašali, da Balkanski polotok, čeprav je na zemljevidu Evrope, ne spada k najbolj civiliziranemu delu Evrope.« Enako kot moderni novinarji so tudi pisci potopisov vse od 16. stoletja naprej »vplivali na javno mnenje in tako reproducirali prevladujoči okus in predsodke svojega časa« (Todorova 1997: 64). V Hribarjevi povesti pa se jasno pokaže, da so percepcije posameznih ljudstev, predvsem pa Balkana, odvisne od političnih simpatij likov. Enako opaža Jezernik (2011: 18–32) za predstavitev posameznih nacionalnih skupnosti na Balkanu, ki so bile močno odvisne od politične opredelitve pisca: za nekatere pisce so bili izdajalci eni, za druge drugi, v večini pa se je to vedno skladalo s politično opredelitvijo pisca in z obstoječimi predsodki, s katerimi so prišli na teren.

tako mestoma prikazani kot neposredni nadaljevalci tradicije in kulture Rimljanov, po drugi strani pa so prikazani kot dekadenca nekoč velike civilizacije.

– »Tega mnenja sem tudi jaz,« pritrjuje profesor. »Lukul moral je takšno brezvestno barbarstvo uganjati iz ostudne bahatosti; gostje njegovi pa so morali biti perverzno želodčno perverzni ljudje. Pa ali niso to v neki meri Italijani tudi še dandanes? Koliko nežnih tičic, ki jih mi varujemo, kateri so nam – kakor lastovice – svete, izgine v laških želodcih, ko si iščejo toplejših žarkov solnca! In sicer veš, nama v želodcih bogatejših ljudi, ki so postali deležni izomike in izobrazbe.«

– »Kaj neki zaleže taka tičica,« pravi smeje se gospod Izidor Fučec. »Reciva v mojem želodcu. Škoda, da Lahom ni znana hrvatska poslovice: »Nije tice do prisice.«

Prikazani so tudi z občudovanjem zaradi bogate zgodovine umetnosti, kulture in zgodovine nasploh, za katero niso zaslužni sami, saj so jim vse vojaške podvige izbojevali poveljniki drugih narodnosti.

– »Pač pa bo spomenik. In sicer veličasten spomenik. Spomenik vstajenja italijanskega naroda. Kaka sreča, ko bi nam bilo kedaj usojeno misliti na podoben spomenik, dasi skromnejših razmer! Ta-le bo namreč stal petindvajset milijonov lir. Vrh spomenika bo krasil kip Kralja Viktorja Emanuela I., pod katerim je bilo doseženo zedinjenje laških dežel; prostori v temeljnih pa bodo muzej »laškega vstajenja«?

– »Stavim, da bode tudi Viktor Emanuel na konju, kakor je Garibaldi,« pripomne gospod Izidor Fučec.

– »Zakaj?« vpraša ga profesor.

– »Zato,« odvrne vprašanec, »ker Lahi sploh smatrajo, da so na konju.«

– »Prav si povedal,« pravi s smehom profesor. »Na konju so prav za prav zares. A v sedlo so jim pomagali drugi. Sami bi nikdar vanje zlezli ne bili. Zato je pač umevno, da se tega vesele; neumevna, ker popolnoma neopravičena, pa je njihova ošabnost. – Sicer pa kralja Viktorja Emanuela predstavljajo navadno na konju. V vsakem večjem mestu ima svoj spomenik. Redko kje brez konja. Tako koj v Vidmu, kamor sem bil iz Gorice parkrat prišel. Izraziti hočejo s tem, da je bil vojskovodja. Po krivici. Vojskovodje, ki so za Italijo zmagovali, so bili drugi. Francozi. Leta 1866. Nemci. Lah so bili vedno tepeni. Pa so jim vendar po vsakem porazu kaj dali.«

Italijani so trikratni tujci. Ker živijo onkraj Fuččeve imaginarne meje, so drugače predstavljeni. Tu pride do izraza prostorski pojem tujega, ki je opredeljen kot neznanj zunaj znanega. Prostorski pojem tujega je nekaj zunaj znanega in se lahko nanaša na telo, družino, skupino in je tako postavljeno onstran našega prostora, onstran naše države ali za mejo (Čeh Steger 2017: 434–435). Hribar v povesti to drugost in tujost slika z rabo različnih jezikov in predstavitev različnih kulturnih okolij, ki so mestoma lahko stereotipne. Takšen primer je predstavitev Angležev kot najjemenitnejših med vsemi narodi. V povesti je to stališče splošno sprejeto med obrtniki in nižje izobraženimi ljudmi. Manipulaciji profesorja Veselka, ki poskuša humorno predstaviti stereotipen pogled na Angleže, v romanu nasede tudi Izidor Fučec, s tem pa se pokaže Fuččeva kratkovidnost in slepa zaupljivost navidezni avtoriteti.

»Ali ste že čitali najnovejše?« Vpraša na ves glas, ko postavi natakaraica predenj pol litra cvička. Manjših mer profesor ni trpel. Nazival jih je bolehnne izrastke metričnega

sestava. Gostje pri sosednjih mizah utihnejo hipoma. Pri eni sta sedela tudi gospod Izidor Fučec in Peter von Sratschnigg z dvema državnima uradnikoma.

»Angleži,« nadaljuje, »da Angleži, to so vam tiči.«

»Kaj pa so zopet storili takega?« Vpraša dobrodušen krojaški mojster, ki je samega sebe smatral za pametnejšega od ostalih obrtnikov svojega omizja. »Gotovo kaj imenitnega. Kajti Angleži so prvi narod sveta: Vem to. Vzemite samo Šakespearja in pa Talštajfa! Takih tičev ni več. Smete mi verjeti.«

Bučen smeh sledi pri sosednjih mizah tem besedam učenega krojača. Le-ta sprejme to za odobravanje ter se jame vse strani klanjati. Nov smeh. Ko se poleže, nadaljuje profesor Veselko.

»Kaj da so takega storili? Poslušajte. Onih dni poleti, ko je bila kakor veste tako strašna vročina – o pasjih dneh je to bilo – je počil ravnik.« »Kdo pa je to,« oglasi se eden obrtnikov.

»Kdo da je?« Povzamejo smehljaje se profesor. »Oni obroč, ki drži zemeljsko oblo ravno čez sredo skupaj.«

»O, hudiča!« Vzklikne drug obrtnik, »potem takem smo pa v nevarnosti.« »Nič več,« odvrne profesor, »kajti ko je prišlo o tem v London brzojavno poročilo, niso Angleži pomišljali dolgo. Tako rekoč čez noč so poseten parnik preskrbeli z vsem potrebnim orodjem in strojevem ter poslali iskati obeh ravnikovih koncev. In našli so ju že. Danes je ravnik zoper skupaj zvarjen.«

»A, a, a!« Čuje se med obrtniki. V tem, ko se gostje pri ostalih mizah grizejo v ustnice, da s prezgodnjim svojim smehom ne pridejo ob utis Veselkovega pripovedovanja.

»A,« vzklikne tudi gospod Izidor Fučec. A Peter von Sratschnigg ga dregne s komolcem ter mu stopi na nogo, da mu zastane nadaljnji glas v grlu in da zarudevši čez ušesa obmolkne. Ti kretnji von Sratschnigga ga poučita, da si je bil s svojim vzklikom stopil na umstveno kurje oko.

»No, ali vam nisem dejal, da so Angleži prvi narod sveta?« Oglasi se zopet učeni krojač. Zmagovalno doni njegov glas.

Kritike so deležni tisti Slovani, ki se poangležijo, ker naj bi bili tako bolj imenitni. Tak lik je v povesti Jovan Traživuk.

Tudi ravnatelj John Tragibook ni bil, kakor bi se dalo morebiti sklepati po njegovem imenu, Anglež. Kaj še! Bil je Črnogorec, ki se je za svoj poklic kot mali pripravljati začel v Vuko Vuletićevem »grand hotelu« na Cetinju in ga je potem nekoč Nungović, ko je bil na izletu iz svojega rodnega mesta gori, vzal s sabo v Kairo. Takrat in tudi kasneje nekaj let še zval se je sedanji John Tragibook, Jovan Traživuka. Šele ko je – popevši se od malega do natarja in višjega natarja ter je – končno postal ravnatelj Kairskega »Mena House hotela«, se mu je zazdelo, da je Jovan Traživuka glasi vendar malo prepodomače in da nekako diši po črnogorskih pustinah. Sklenil se je torej poangležiti. In postal je John Tragibook.

Hribar v povesti nadrobneje obravnava tudi Francoze, Turke, Ruse, Grke, Egipčane in druge. Pri Grkih in Egipčanih podobno kot pri Italijanih opozarja na nekdanjo veliko civilizacijo, ki je živela na teh območjih, danes pa so le še njena dekadencia. Z vidika reprezentacije posameznih narodov je najbolj zanimiv tretji del povesti, ko se glavni lik Izidor Fučec s profesorjem Veselkom odpravi v Rim, kjer skozi umetnostnozgodovinske pripovedi prihaja tudi do prevpraševanja dosežkov posameznih narodov. Hribar na

tem mestu večkrat vpeljuje komentar sodobne politične situacije in se do nje jasno opredeljuje skozi pripovedovalca ali besede profesorja Veselka, ki večkrat smeši Fuččevo kratkovidnost in pristajanje na dominantne naracije nemške države ali manj izobraženega prebivalstva.

3 Zaključek

Hribarjeve reprezentacije različnih narodnosti so v njegovi literarni produkciji močno podvržene trenutnim dogodkom, v katere je bil tudi sam vpleten kot politik v lokalnem, nacionalnem in mednarodnem političnem prostoru. Za imagološko obravnavo je zaradi obsežnosti in številnih dogajalnih prostorov najbolj zanimiva njegova povest *Gospod Izidor Fučec*, ki ob zgodovinski problematiki predstavi tudi dominantne naracije o posameznih narodih (npr. Angležih, Italijanah in Avstrijcih) v določenem obdobju. Hribarjevo politično prepričanje je skladno s podobo Slovanov v njegovih delih. Njegova literatura obrača razmerje hlapčevskih Slovanov do nemškega gospodarja, mesti Slovana in drugega se namreč večkrat zamenjata.

Viri in literatura

- Historijski arhiv Sarajevo. Porodični i lični fondovi, O-IF-104, Fran Ilešić: pisma.
- HRIBAR, Ivan, 1917: *Dnevne pripomnje*. Rokopisna zbirka NUK. Pretipkana verzija avtorja.
- BLAŽIČ, Milena Mileva, 2010: Ivan Hribar in literatura. Igor Grdina (ur.): *Hribarjev zbornik*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. 145–162.
- BLAŽIČ, Milena Mileva, 2017: Rokopisi in literarni začetki Ivana Hribarja v Dramatičnem društvu v Ljubljani. *Amfiteater* 5. 102–117.
- CENTAROWITZ, Antoni, 1992: Slovenci in politika poljskih poslancev v državnem zboru v letih 1867–1868. *Zgodovinski časopis* XLVI/1. 33–39.
- ČEH STEGER, Jožica, 2017: Podoba Slovencev v Bartschevem romanu *Das Deutsche Leid*. *Slavistična revija* LXV/3. 433–445.
- HLADNIK, Miran, 2012: Slovani v slovenski zgodovinski povesti. Tone Smolej (ur.): *Podoba tujega v slovenski književnosti. Podoba Slovenije in Slovencev v tuji književnosti: imagološko berilo*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 53–66.
- JEZERNIK, Božidar, 1998: *Dež ela, kjer je vse narobe: Prispevki k etnologiji Balkana*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- JEZERNIK Božidar, 2011: *Divja Evropa: Balkan v očeh zahodnih politikov*. Ljubljana: Slovenska matica.
- KOVAČ, Zvonko, 2011: *Međuknjiževne rasprave: Poredbena i/ili interkulturalna povijest književnosti*. Beograd: Službeni glasnik.
- KROPIVNIK, Luka, 2022: *Ivan Hribar med politikom in književnikom*. Magistrsko delo. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- MILANOVIĆ, Željko, 2012: Granice imagologije. *Pravo i društvo* 3–4. 89–98.
- Narodna in univerzitetna knjižnica, Ms 584 Ivan Hribar.
- Narodna in univerzitetna knjižnica, Ms 1411 Ivan Hribar.
- SMOLEJ, Tone (ur.), 2012: *Podoba tujega v slovenski književnosti. Podoba Slovenije in Slovencev v tuji književnosti: imagološko berilo*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- SMOLEJ, Tone, 2001: Perspektive imagologije. *Primerjalna književnost* XXIV/3. 253–262.
- TODOROVA, Maria, 1997: *Imagining the Balkans*. New York, Oxford: Oxford University Press.